

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 20/2014-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. apríla 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti L. L., zastúpenej advokátkou JUDr. Denisou Jánošíkovou, Klincová 35, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 1 P 225/2007 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo L. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 1 P 225/2007 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 1 P 225/2007 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. L. L. finančné zadosťučinenie nepriznáva.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť L. L. trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet jej advokátky JUDr. Denisy Jánošíkovej, Klincová 35, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. novembra 2013 doručená s'ťažnosť L. L. (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 P 225/2007 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 20/2014-13 z 15. januára 2014 s'ťažnosť pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní prijal na ďalšie konanie a v ostatnej časti s'ťažnosť odmietol.

Zo sťažnosti vyplýva, že napadnuté konanie o úpravu práv a povinností k sťažovateľke (pôvodne ako maloletej) sa začalo na okresnom súde ešte 30. novembra 2007. Poukazujúc na § 176 ods. 1 a 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorých má vo veciach starostlivosti súdu o maloletých súd rozhodnúť bez zbytočného odkladu najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa začatia konania, sťažovateľka uvádza, že okresný súd postupuje v jej veci dlhodobo pomaly a neprerokúva ju bez zbytočných prieťahov. Podľa názoru sťažovateľky nebola jej právam „poskytnutá promptná, rýchla a efektívna ochrana. Všeobecný súd neprimerane dlho prejednáva vec výživného na dieťa pričom zostal nečinný po dlhú dobu. ... Obdobia nečinnosti Okresného súdu Bratislava I bez existencie akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prieťahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu neospravedliteľné a netolerovateľné, keďže svojimi dôsledkami v kontexte šiestich rokov od podania žalobného návrhu môžu nadobudnúť charakter odopretia spravodlivosti (*denegatio iustitiae*)... Z uvedeného vyplýva, že ak prebieha súdny proces ktorý je zjavne neprimerane dlhý (6 rokov vo veci starostlivosti o maloletého) ide o zásah do niektorého z takzvaných materiálnych práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky, alebo Dohovorom o ochrane ľudských práv a slobôd a preto má dotknutý účastník konania nárok na ústavnú ochranu svojich práv a právom chránených záujmov.“. Vzhľadom na uvedené v petite sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní sp. zn. I P 225/2007 bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ďalej prikázal okresnému súdu v označenom konaní konať bez zbytočných prieťahov, priznal sťažovateľke finančné zadost'učinenie v sume 6 000 € a náhradu trov konania na ústavnom súde na účet jej právnej zástupkyne v sume 275,96 €.

Okresný súd sa k prijatej sťažnosti vyjadril stanoviskom sp. zn. Spr. 3075/2014 doručeným ústavnému súdu 24. marca 2014, v ktorom uviedol túto chronológiu úkonov realizovaných vo veci okresným súdom:

„30. 11. 2007 - doručený súdu návrh na začatie konania

07. 12. 2007 - predloženie spisu predsedníčke súdu z dôvodu námietky zaujatosti zákonnej sudkyne

11. 12. 2007 - vec pridelená novej zákonnej sudkyňi v zmysle opatrenia predsedníčky súdu č. 3025/2007

18. 12. 2007 - ustanovenie opatrovníka maloletej

15. 1. 2008 - vyjadrenie otca k návrhu matky

18. 01. 2008 - doplnenie návrhu na začatie konania

07.03. 2008 - pojednávanie

10. 03. 2008 - vyjadrenie matky k písomnému stanovisku otca

20. 03. 2008 - pojednávanie

18. 04. 2008 - pojednávanie

26. 05. 2008 - žiadosť sudkyne o jej vylúčenie z rozhodovania veci

26. 05. 2008 - vec pridelená novej zákonnej sudkyňi

28. 05. 2008 - žiadosť sudkyne o jej vylúčenie z rozhodovania veci

29. 05. 2008 - vec pridelená novému zákonnému sudcovi

03. 06. 2008 - pojednávanie

07. 07. 2008 - vstúpenie prokurátorky do konania

16. 12. 2008 - uznesenie o priznaní úhrady za poskytnuté služby bankou

04. 02. 2009 - pojednávanie

22. 04. 2009 - pojednávanie

24. 06. 2009 - pojednávanie

28. 10. 2009 - návrh na doplnenie dokazovania

29. 09. 2010 - pojednávanie

02. 02. 2011 - pojednávanie

04. 05. 2011 - pojednávanie

07. 06. 2011 - predloženie spisu Krajskému súdu v Bratislava s námietkou zaujatosti, ktorú podala navrhovateľka

14. 09. 2011 - vrátenie súdne spisu z Krajského súdu v Bratislave bez rozhodnutia

14. 09. 2011 - žiadosť sudcu o jej vylúčenie z rozhodovania veci

14. 09. 2011 - vec pridelená súčasnej zákonnej sudkyňi Mgr. Kataríne Škultétyovej

19. 09. 2011- doručené podanie navrhovateľky - doplnenie sťažnosti podanej voči postupu a rozhodnutiu Krajskej prokuratúry v Bratislave pod sp. zn. Kn200/10-38 + doplnenie listinných dôkazov

27. 09. 2011 - pokyn zákonnej sudkyne na zrušenie termínu pojednávania a vytýčenie nového termínu pojednávania /nakol'ko došlo k zmene zákonného sudcu/

27. 09. 2011- doloženie dokladov preukazujúcich potreby maloletého dieťaťa

28. 09. 2011- pojednávanie - nedostavil sa nikto z účastníkov

19. 10. 2011- pojednávanie - nedostavil sa nikto z účastníkov

28. 11. 2011 - žiadosť matky o doplnenie dokazovania

28. 11. 2011 - súhlas otca, aby sa konalo v jeho neprítomnosti

05. 12. 2011 - doloženie listinných dôkazov

05. 12. 2011 - pojednávanie - nikto z účastníkov sa nedostavil

28. 12. 2011 - žiadosť matky o písomné oznámenie dôvodu nerozhodnutia súdu o žiadosti na prerušenie konania návrh na doplnenie dokazovania

14. 02. 2012 - doplnenie dôkazov navrhovateľky

05. 03. 2012 - doloženie listinných dôkazov dokumentujúcich výdavky na dieťa

09. 03. 2012 - pokyn na zrušenie termínu pojednávania z dôvodu podania matky dňa 05. 03. 2012

13. 03. 2012 - doplnenie listinných dôkazov

24. 04. 2012 - odstránenie väd podania v zmysle výzvy súdu

03. 05. 2012 - doplnenie listinných dôkazov

07. 05. 2012 - doplnenie listinných dôkazov

14. 08. 2012 predloženie spisu Krajskému súdu v Bratislave z dôvodu námietky zaujatosti sudkyne

13. 08. 2012 - uznesenie na zaplatenie súdneho poplatku za vznesenie námietky zaujatosti

19. 09. 2012 - vrátenie spis z Krajského súdu v Bratislave

31. 08. 2012 - zaslanie listinných dôkazov

13. 09. 2012- žiadosť o opravu uznesenia

- odvolanie voči uzneseniu

- žiadosť o oslobodenie od SP

- oznámenie nového skutkového stavu

- návrh na vykonanie dopytu

- návrh na vykonanie dôkazov

25. 09. 2012- vrátenie spisu z Krajského súdu v Bratislave
08. 10. 2012 - vytýčenie nového termínu pojednávania na 05. 12. 2012
12. 10. 2012 - vstup vedľajšieho účastníka do konanie
12. 10. 2012 - oznámenie o domácom násilí
06. 10. 2012 - doplnenie listinných dôkazov
26. 11. 2012 - námietka zaujatosti zákonnej sudkyne
30. 11. 2012 - zrušenie termínu pojednávania z dôvodu námietky zaujatosti
30. 11. 2012 - doručená námietka zaujatosti Krajskému súdu v Bratislave
04. 12. 2012 -uznesenie o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok za námietku
zaujatosti
04. 01. 2013 - vrátenie spisu z Krajského súdu v Bratislave
10. 01. 2013 - odvolanie voči uzneseniu zo dňa 04. 12. 2012
06. 02. 2013 - doloženie listinných dôkazov do spisu
14. 03. 2013 - opakované doručovanie neprevzatej zásielky - výzvy na vstup
účastníka /17. 04. 2013 vrátené súdu/
22. 04. 2013 - žiadosť o doručenie prostr. PZ BA SR- západ staré mesto
10. 05. 2013 - správa OR PZ BA doručená tun. Súdu
06. 06. 2013 - žiadosť o doručenie prostredníctvom PZ
10. 06. 2013 - oznámenie PZ O - doručené 14. 06. 2013
18. 06. 2013 - doručená námietka vstupu vedľajšieho účastníka
10. 07. 2013- oznámenie OR PZ Šaľa - nebolo možné doručovať
15. 08. 2013 - uznesenie o nepripustení zmeny účastníka 27. 09. 2013- odvolanie
30. 09. 2013 - žiadosť o doručenie súdnej zásielky + plná moc pre JUDr. Z. L.
09. 10. 2013-zaslanie odvolania
10. 10. 2013 - predloženie spisu Krajskému súdu v Bratislave
29. 01. 2014 -odvolací súdu potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa
12. 02. 2014 -doručované uznesenie Krajského súdu v Bratislave účastníkom
konania“.

Nadväzne na uvedené sa okresný súd v ďalšej časti označeného stanoviska vyjadril k podstate sťažnosti konštatujúc, že prekážky „postupu súdu podľa ust. § 107 a nasl. O. s.

p. vo veci nenastali, podľa názoru súdu postup navrhovateľky v konaní resp. jej zástupkyňi pre konanie je možné hodnotiť ako spôsobenie prieťahov z dôvodu, že opakovane marila prípravu pojednávania v súvislosti s predkladaním listinných dôkazov a návrhov na doplnenie dokazovania tesne pred stanoveným termínom pojednávania, pričom z tohto dôvodu žiadala pojednávanie odročiť, námietku zaujatosti vzniesla voči konajúcej sudkyňi podaním doručeným súdu dňa 05. 03. 2012, pričom termín pojednávania bol vo veci stanovený na deň 14. 03. 2012, námietka neobsahovala konkrétny dôvod ani čas, kedy sa o dôvode zaujatosti navrhovateľka resp. jej zástupkyňa dozvedeli, mám za to, že vznesenie námietky po takmer roku od pridelenia veci zákonnej sudkyňi, možno ohodnotiť ako účelové. Dňa 12. 10. 2012 podala zástupkyňa navrhovateľky návrh na vstup vedľajšieho účastníka do konania, z dôvodu ktorého bolo potrebné odročiť aj ďalší stanovený termín pojednávania určený na termín dňa 05. 12. 2012. Dňa 27. 11. 2012 podala zástupkyňa navrhovateľky ďalšiu námietku zaujatosti voči zákonnej sudkyňi, obe tieto námietky ako vyplýva zo stanoviska Krajského súdu v Bratislave neobsahovali zákonné náležitosti uvedené v zmysle ust. § 15 a O. s. p., prvostupňový súd ich však z dôvodu právnej istoty navrhovateľky a opakované pochybnosti navrhovateľky resp. jej zástupkyňi o zaujatosti sudkyne považoval za potrebné predložiť nadriadenému súdu na rozhodnutie. Tieto podania navrhovateľky spôsobili, že nebolo možné vo veci meritórne rozhodnúť, nakoľko bolo potrebné rozhodnúť o procesných návrhoch navrhovateľky. Tak tomu bolo aj v prípade rozhodnutia o návrhu na vstup vedľajšieho účastníka, o ktorom súd rozhodol uznesením zo dňa 15. 08. 2013, č. k. 1 P 225/2007-1175, keď návrh navrhovateľky zamietol, ktoré potvrdil aj Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 29. 01. 2014 č. k. 20 CoP 127/2013-2010. Po vrátení veci z Krajského súdu v Bratislave dňa 10. 02. 2014, stanovil dňa 07.03. 2014 súd vo veci nový termín pojednávania na deň 12. 05. 2014... Pokiaľ ide o zhodnotenie či prieťahy zistené v konaní považujem za zbytočné, mám za to, že pokiaľ ide o vyššie uvedené úkony navrhovateľky, ktoré nepovažujem za účelné z hľadiska bránenia jej práva, mám za to, že spôsobili vo veci zbytočné prieťahy a bránili meritórnemu prejednaniu veci. Toto sú okolnosti, ktoré považujem za podstatné vo vzťahu k posúdeniu napríklad celkovej dĺžky súdneho konania, nakoľko táto sama o sebe, ako vyplýva aj z uznesenia Ústavného súdu SR III. ÚS 20/2014-13 zo dňa 15. 1. 2014, môže signalizovať možnosť porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa článku 48 ods. 2

Ústavy SR a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

Zo strany Okresného súdu Bratislava I konštatujem prieťahy v konaní v roku 2010. S poukazom na celkovú dĺžku konania, t.j. od podania návrhu na začatie dňa 30. 11. 2007 až do súčasnosti, sa môže javiť, že predmetné konanie je poznačené prieťahmi, zároveň je však potrebné poukázať na správanie účastníka konania - navrhovateľky, ktoré bránilo meritórnemu rozhodnutiu veci v súvislosti s predkladaním listinných dôkazov a návrhov na doplnenie dokazovania tesne pred stanoveným termínom pojednávania. Prosím Ústavný súd Slovenskej republiky, aby prihliadol na skutočnosť, že celkovú dĺžku konania ovplyvnila viacnásobná zmena zákonných sudkýň.“

Sťažovateľka sa k stanovisku okresného súdu, ktoré bolo doručené jej právnej zástupkyňi 27. marca 2014, písomne nevyjadrila.

Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, keďže okresný súd vo svojom stanovisku sp. zn. Spr. 3075/2014 zo 17. marca 2014 oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, a sťažovateľka sa k výzve ústavného súdu z 24. marca 2014, aby sa vyjadrila, či trvá na konaní verejného ústneho pojednávania, v lehote 3 dní o doručenia tejto výzvy nevyjadrila, čo v zmysle doložky pripojenej vo výzve ústavný súd vyhodnotil ako súhlas sťažovateľky s upustením od ústneho pojednávania. Ústavný súd z obsahu sťažnosti, vyjadrenia okresného súdu, ako aj z obsahu spisu zároveň sám dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a súčasne zistil, že chronológia úkonov uvedená okresným súdom v jeho vyjadrení sp. zn. Spr 3075/2014 zo 17. marca 2014 v zásade zodpovedá skutočnostiam zisteným ústavným súdom pri previerke zapožičaného spisu, preto nepovažoval za potrebné v tomto náleze opätovne procesné úkony vykonané okresným súdom popisovať a v tomto smere sa pre účely tohto konania stotožňuje s okresným súdom uvedenou chronológiou procesných úkonov realizovaných v napadnutom konaní.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná, čo je v zásade to isté právo, ktoré pre účastníka konania zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná a ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu k zbytočným priet'ahom v konaní, a teda k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže dôjsť nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Rovnako tak môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy aj nesprávna činnosť štátneho orgánu (m. m. II. ÚS 33/99).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľov.

1. Pokiaľ ide o posúdenie právnej a faktickej zložitost' veci, ústavný súd nenachádza žiadne dôvody, pre ktoré by bolo možné považovať vec za právne zložitú. Spory o určenie

výživného poskytovaného deťom sú bežnou súčasťou rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a všeobecné súdy majú dostatok skúseností s prerokúvaním takýchto návrhov a rozhodovaním o nich. V danej veci ústavný súd nezaznamenal, že by pre rozhodnutie sporu bolo potrebné vykonať znalecké dokazovanie alebo že by išlo o vec s medzinárodným prvkom.

2. Ústavný súd však zistil závažné skutočnosti odôvodňujúce záver, že správanie sťažovateľky, resp. jej zástupkyne (matky sťažovateľky), prispieva k predĺženiu napadnutého konania.

Ústavný súd pri hodnotení postupu sťažovateľov stabilne berie do úvahy to, že ako účastníci konania majú nesporne právo na podanie námietok zaujatosti alebo na iné procesné úkony, ktoré urobia. Ak však v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav síce neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

Zo spisu okresného súdu bolo zistené, že okresný súd vo veci nariadil 15 pojednávanií, z ktorých pojednávania nariadené na 4. februára 2009, 22. apríl 2009, 24. jún 2009, 29. september 2010, 2. február 2011, 4. máj 2011, 28. september 2011, 19. október 2011 a 5. december 2011 (spolu 9 pojednávanií) boli odročené aj pre neprítomnosť sťažovateľky, prípadne jej zástupkyne, ktorá je jej matkou, na nariadených termínoch pojednávania. Uvedené nesvedčí o skutočnom záujme sťažovateľky dosiahnuť čo najrýchlejšie rozhodnutie vo veci, tak aby bola jej právna neistota odstránená. Na dĺžku konania malo vplyv i početné podávanie námietok zaujatosti sťažovateľkou voči sudcom okresného súdu, ktorým bola vec pridelená na konanie. Námietky zaujatosti podané zástupkyňou sťažovateľky 30. mája 2011, 5. marca 2012 a 27. novembra 2012 proti konajúcim sudcom boli pritom nadriadeným krajským súdom posúdené ako nespĺňajúce náležitosti podľa § 15a ods. 3 OSP, pretože neobsahovali uvedenie kvalifikovaných dôvodov, pre ktoré má byť sudca vylúčený, resp. sa týkali len okolností spočívajúcich v postupe sudcu v konaní o prerokúvanej veci. Na tomto mieste sa žiada pripomenúť,

že zástupkyňa sťažovateľky opakovane doručujúca do spisu rozsiahle písomné podania, zastáva súčasne funkciu sudcu na inom okresnom súde, a teda je dostatočne odborne kvalifikovaná na to, aby jej podania obsahovali všetky náležitosti vyžadované procesnými predpismi tak, aby o nich mohol súd rozhodnúť bez zbytočných prietáhov, a neboli tak prekážkou ďalšieho postupu vo veci.

V konečnom dôsledku aj podanie nedôvodného návrhu na vstup sestry sťažovateľky do konania, ktorej vstup do konania okresný súd uznesením č. k. 1 P 225/2007-1175 z 15. augusta 2013 na námietku odporcu nepripustil a krajský súd uznesením č. k. 20 CoP 127/2013-1210 z 29. januára 2014 uznesenie okresného súdu potvrdil, v skutočnosti oddiaľuje meritórne rozhodnutie okresného súdu vo veci, keďže okresný súd sa musí v konaní takmer nepretržite vysporadúvať najskôr s procesnými návrhmi a námietkami sťažovateľky a až následne sa môže zaoberať dokazovaním a meritórnym rozhodovaním vo veci. Obranu okresného súdu uvedenú v tomto smere v ním predloženom vyjadrení k sťažnosti preto považuje ústavný súd za dôvodnú. Uvedené negatívne okolnosti týkajúce sa správania sťažovateľky ako účastníčky konania, resp. jej zástupkyne preto ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadost'učinenia.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj k porušeniu práva na prejednanie jej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je postup samotného okresného súdu. Pri jeho skúmaní ústavný súd zistil, že priebeh konania okresného súdu negatívne ovplyvňovala i skutočnosť, že v dôsledku výkonu funkcie sudkyne Okresného súdu Bratislava III matkou sťažovateľky (ktorá po dovŕšení plnoletosti sťažovateľky začala v konaní vystupovať ako jej zástupkyňa), bolo opakovane potrebné opatrením predsedu súdu rozhodnúť o pridelení veci inému sudcovi okresného súdu, a to vzhľadom na oznámenie skutočností odôvodňujúcich predpojatosť sudcu, ktorému bola vec pridelená na konanie.

Ďalej bolo zistené, že spis okresného súdu bol od 17. júna 2011 do 14. septembra 2011, od 14. augusta 2012 do 25. septembra 2012 a od 5. decembra 2012

do 4. januára 2013 na krajskom súde z dôvodu jeho predloženia nadriadenému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľkou a v období od 10. októbra 2014 do 10. februára 2014 rozhodoval krajský súd o odvolaní sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu č. k. 1 P 225/2007-1175 z 15. augusta 2013. Okresný súd teda nemôže niesť zodpovednosť za predĺženie konania spôsobené predložením spisu krajskému súdu v týchto obdobiach a na túto okolnosť bolo potrebné vziať zreteľ.

Na druhej strane ústavný súd zistil aj obdobia dlhšej nečinnosti v konaní okresného súdu, a to v období od 3. júna 2008 do 16. decembra 2008, t. j. viac ako 6 mesiacov, ako aj v období od 24. júna 2009 do 29. septembra 2010, t. j. v trvaní 15 mesiacov.

V okolnostiach prípadu teda vznik zbytočných prietáhov spôsobila predovšetkým nečinnosť okresného súdu v určitých obdobiach konania a sčasti aj neefektívnosť okresným súdom realizovaného postupu, v dôsledku ktorého zabezpečené dôkazy o osobných a príjmových pomeroch rodičov sťažovateľky plynutím času nepostačovali na vydanie meritórneho rozhodnutia, čo odôvodňovalo potrebu ich opätovného doplnenia. Takýmto spôsobom neúmerne predlžované konanie o určenie výživného k dnes už plnoletej sťažovateľke trvá viac ako 6 rokov bez toho, aby bolo vo veci aspoň jedenkrát meritórne rozhodnuté, vzhľadom na čo ústavný súd dospel k záveru, že v danej veci sťažovateľky došlo k vzniku zbytočných prietáhov, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, čo sa odzrkadlilo na znení bodu 1 výroku tohto nálezu. Ústavný súd však v súvislosti s posudzovaním intenzity porušenia označených práv nepovažoval za právne relevantné, že okresný súd vo veci nerozhodol do 6 mesiacov od doručenia návrhu (ako na to poukazuje sťažovateľka v súvislosti s lehotou ustanovenou v § 176 ods. 3 OSP), keďže sťažovateľka po viac ako 4 mesiacoch od doručenia návrhu dovŕšila plnoletosť, v dôsledku čoho už v danom prípade nejde o vec starostlivosti súdu o maloletých, na rýchlosti rozhodovania ktorých deklaruje osobitný záujem aj sám zákonodarca.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím,

opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Ústavný súd preto v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľky v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu vo veci koná, aby ďalej konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu). Ústavným súdom vyslovený príkaz konať vo veci bez zbytočných prietáhov je povinný rešpektovať okresný súd, aj pokiaľ tento bude v zmysle rozhodnutia odvolacieho súdu povinný v budúcnosti vykonať ďalšie úkony vo veci, prípadne aj len pri doručovaní rozhodnutí odvolacieho súdu účastníkom konania.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka svoj návrh na priznanie finančného zadosťučinenia odôvodňuje tým, že *„žije už vyše 6 rokov spolu so svojím otcom v psychickej traume, pričom počas tohto času nezískala žiadnu nádej v dôsledku konania súdu na vydanie konečného rozhodnutia vo veci a má za to, že finančné zadosťučinenie za toto obdobie je primerané výške 6.000,- Eur“*.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé

finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

V danom prípade ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní finančného zadost'učinenia prihliadol najmä na skutočnosť, že sama sťažovateľka svojím správaním významnou mierou prispela k vzniku zbytočných priet'ahov (pozri časť II bod 2 stranu 11 nálezu), a preto ústavný súd dospel k záveru, že vyslovenie porušenia sťažovateľkou označených práv bude pre ňu dostatočnou satisfakciou. Reparácia nemajetkovej ujmy konkretizovanej v sťažnosti teda nie je za daných okolností potrebná (bod 3 výrokovej časti nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. Denisou Jánošíkovou. Sťažovateľka si vo svojej sťažnosti uplatnila trovy právneho zastúpenia v sume 275,96 €, a to za dva úkony právnej služby.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, a to zo sumy 781 €. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby potom predstavuje sumu 130,16 € a paušálna náhrada výdavkov (tzv. režijný paušál) zase sumu 7,81 €. Úhradu trov konania preto ústavný súd priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov v celkovej sume 275,94 € (2 x 130,16 € + 2 x 7,81 €), ktorú ústavný súd zaviazal okresný súd zaplatiť na účet právnej zástupkyňi sťažovateľky v lehote 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, tak ako to vyplýva z bodu 4 výrokovej časti tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2014